

OKM/64/040/2019

19.12.2019

Projektipäällikkö Marko Borodavkin, Metropolia ammattikorkeakoulu

Rehtori Reima Härkönen, Savonlinnan taidelukio

Kehittäjärehtori Kaisa Tikka, Otaniemen lukio

Asia **Selvityshenkilöiden asettaminen koskien lukiodiplomien järjestämistä**

Taustaa

Lukiolain (714/2018) 11 § 2 momentin mukaan lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää myös eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavia erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia (lukiodiplomi).

Lukiolain esitöiden (HE 41/2018vp) mukaan lukion oppimäärä voisi sisältää myös eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavia erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia, joita kutsuttaisiin lukiodiplomeiksi. Lukiodiplomit antaisivat opiskelijalle mahdollisuuden osoittaa kiinnostuneisuuttaan ja perehtyneisyyttä eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa sekä kykyään tavoitteelliseen ja pitkäjänteiseen työkentelyyn ja opinnoissa omaksutun tiedon soveltamiseen. Myös lukiodiplomeja voidaan jo nykyisin järjestää lukiolaissa tarkoitetun koulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta annetun valtioneuvoston asetuksen nojalla sen mukaan kuin opetussuunnitelman perusteissa määrätään. Lukiodiplomeja on nykyisin mahdollista suorittaa kotitaloudessa, kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa, mediassa, musiikissa, tanssissa ja teatterissa. Lukiodiplomeja ei kuitenkaan laissa rajattaisi koskemaan ainoastaan taito- ja taideaineiden opintoja, vaan ne voisivat liittyä myös muiden oppiaineryhmien opintoihin.

Eduskunnan sivistysvaliokunta hallituksen esityksestä (41/2018) antamassaan mietinnössä (SiVM 2/2018 vp) piti hyvänä, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa osaamisensa myös aineissa, jotka eivät sisälly ylioppilaskirjoituksiin. Valiokunta totesi, että lukiodiplomi on lukion päättötodistuksen liite, ja diplomien suorittamisen ohjeet, arviointikriteerit ja todistuksen sisällön antaa Opetushallitus. Näin varmistetaan valtakunnallisesti yhdenvertaiset käytännöt. Lukiodiplomien antaminen säilyy edelleen lakiehdotuksen mukaan vapaaehtoisena. Valiokunta kehotti opetus- ja kulttuuriministeriötä selvittämään lukiodiplomien muuttamisen kaikkia koulutuksenjärjestäjiä velvoittavaksi.

Eduskunnan sivistysvaliokunta (SiVM 15/2018) totesi hallituksen esityksestä (235/2018 vp) antamassaan mietinnössä, ettei esitys sisällä ehdotuksia lukiodiplomeista. Diplomiensa tarkoituksena on antaa lukio-opiskelijalle mahdollisuus osoittaa näyttöä erityisestä osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan. Lukiodiplomit voivat sisältyä lukiokoulutuksen oppimäärään koulutuksen järjestäjän päätöksellä. Niitä annetaan taito- ja taideaineissa, jotka eivät ole ylioppilastutkinnon tutkintoaineita, mutta ovat kuitenkin osa yleissivistävää lukiokoulutusta. Lukiodiplomeja ei 1.8.2019 voimaan tullessa lukiolaissa rajata koskemaan ainoastaan taito- ja taideaineiden opintoja, vaan ne voivat liittyä myös muiden oppiaineryhmien opintoihin. Valiokunta totesi, että lukiodiplomit ovat hyvä keino näyttää osaamista myös oppiainerajat ylittäen, esimerkiksi osana yrittäjyyttä koskevia opintoja.

Valiokunta katsoi lisäksi, että taito- ja taideaineille ominaiset tiedon tuottamisen tavat tulee nähdä uudistuneessa lukiokoulutuksessa yhdenvertaisina nykyisin ylioppilastutkintoon sisältyvien oppiaineiden tiedon tuottamisen kanssa. On tärkeää, että jokaisella lukion opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa lukiodiplomi riippumatta siitä, missä lukiossa hän opiskelee. Valiokunta uudisti aikaisemmassa mietinnössään (SiVM 2/2018 vp) esittämänsä kehotuksen, että opetus- ja kulttuuriministeriö ryhtyy selvittämään lukiodiplomijärjestelmän muuttamista kaikkia koulutuksen järjestäjiä velvoittavaksi. Valiokunnan mietinnön mukaan lukiodiplomi on hyvä tapa opiskelijalle osoittaa omia vahvuuksiaan monipuolisesti. Valiokunta edellytti, että lukiodiplomien kehittämistä jatketaan niiden aseman vahvistamiseksi ottaen huomioon myös niiden hyödyntämismahdollisuudet korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa. Valiokunta sisällytti muistioon asiasta lausuman.

Valiokunnan lausuma: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy selvittämään lukiodiplomijärjestelmän muuttamista kaikkia koulutuksen järjestäjiä velvoittavaksi ja sen perusteella ryhtyy tarvittaviin lainsäädäntötoimiin”. (SiVM 15/2018 vp)

Selvitystehtävä

Opetus- ja kulttuuriministeriö on päättänyt kutsua Teidät selvityshenkilöiksi, joiden tehtävänä selvittää, miten lukiodiplomit tulisi järjestää osana lukiokoulutusta siten, että kaikilla opiskelijoilla olisi yhdenvertaiset mahdollisuudet niiden suorittamiseen ja millaisia lukiodiplomien tulisi olla, jotta ne palvelisivat parhaiten opiskelijan osaamisen syventämistä ja olisivat hyödynnettävissä korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa. Selvityksestä tulisi ilmetä lisäksi:

- nykytilan kuvaus: mm. perustiedot nykytilasta (montako opiskelijaa osallistuu, missä oppiaineissa ja montako koulutuksen järjestäjää tarjoaa lukiodiplomeja ja missä oppiaineissa),
- miten diplomeita voitaisiin hyödyntää nykyistä useammassa oppiaineissa ja kansainvälisissä tiedekilpailuissa?
- yhteistyön, etä- ja virtuaaliopetuksen mahdollisuudet diplomien järjestämisessä?
- miten diplomien arviointi tulisi järjestää valtakunnallisesti yhteismitallisen opiskelija-arvioinnin ja opiskelijan yhdenvertaisen aseman toteutumiseksi?
- korkeakoulujen arviot siitä, miten ne aikoisivat hyödyntää lukiodiplomeita opiskelijavannassa?
- mitä lainsäädännöllisiä ja opetussuunnitelmallisia muutostarpeita uudistukset edellyttävät?
- muutosten kustannusvaikutukset ja niiden kohdentuminen?

Selvityksessä tulisi lisäksi tarkastella, millaisia mahdollisuuksia olisi kehittää diplomeita ja niiden arviointia osaksi ylioppilastutkintoa. Olennaista olisi tässä yhteydessä tarkastella taito- ja taideaineiden roolia ylioppilastutkinnossa sekä kaksoistutkinnon suoritusmahdollisuuksia entistä monialaisemman osaamisen mittaajana.

Selvityksen valmistelussa tulee kuulla Opetushallituksen, Ylioppilastutkintolautakunnan korkeakoulujen ja muiden diplomeihin liittyvien sidosryhmien näkemyksiä diplomien kehittämisestä.

Selvitys tulee luovuttaa opetus- ja kulttuuriministeriölle viimeistään 15.9.2020 mennessä. Selvitystyön laatimisen käytännön tuesta vastaa opetus- ja kulttuuriministeriö.

Selvityshenkilöiden kanssa tehdään erillinen sopimus selvitystyöstä. Sopimuksessa määritellään mm. selvitystehtävän yksityiskohdat, selvityshenkilöille maksettavat palkkiot sekä muut selvitystehtävään mahdollisesti liittyvät kustannukset. Selvityshenkilöiden palkkiot maksetaan valtion talousarvion momentilta 29.10.20.

Opetusministeri

Li Andersson

Opetusneuvos

Heikki Blom

TIEDOKSI

Eduskunnan sivistysvaliokunta
OKM/hankerekisteri
OKM/laskentatoimi
Ylioppilastutkintolautakunta
Opetushallitus